ruaʀ kuma son raisti stain þansa at uþaʀ fauþr (l. **faþur**) **sloþa ak abtr sin faþu[r k]uli han o sim[kalum skifti]**

Och han ger härav denna tolkning:

Roaʀʀ Guma son ræisti stæin þansa at Auðaʀ faður Sloða ok æptir sinn faður. Gulli hann a Sem[gallum skifti].

»Roar, Gumes Sön, reiste denne Sten efter Audar Slodes Fader og efter sin Fader. Guld han i Semgallernes Land skiftede.»

Bugge har icke tillräckligt beaktat, att inskriften knappast kan ha börjat med **iuraʀi**. På det bortslagna stycket därframför torde inom den övre runslingan ha funnits plats för omkring 10 runor. Det är icke mycket sannolikt att hela denna följd av sammanlagt omkring 25 runor framför **raisti** skulle ha innehållit beteckningen för en enda person, och den singulara formen av predikatet **raisti** blir då mycket påfallande. Inskriften är enligt min mening av samma art som den på Åsby-stenen: den innehåller grundstommen av den vanliga inskriftsformeln (. . . **raisti : stai : ain : þansi : at** . . . **fauþr** . . . **sin faþu**[r]), men ristaren har fyllt ut med meningslösa runföljder. Åtskilligt tyder på att han är samme person, som har ristat Åsby-stenen: runornas utseende, formerna **raisti** och **fauþr**, verbet 'reste' på orörliga stenblock, som aldrig ha kunnat resas av människohand.

Liksom Gökstenens ristare i mittfältet på ett klumpigt och delvis oförstående sätt har efterbildat Ramsundsberget, så har han omgivit dessa bilder med runslingor, efter mönster av bygdens runstenar men, märkligt nog, utan mycken insikt om dessas verkliga innebörd.[1]

328. Tynäs, Strängnäs landsförsamling, Åkers hd.

Pl. 168.

Litteratur: Strängnäs Tidning $^{2}/_{6}$ 1913.
Äldre avbildningar: S. Lindqvist 1913 (ATA); Brate 1916 (ATA).

Runstenen upptäcktes i mars 1913 liggande i ett busksnår nedanför en kulle på Tynäs ägor, SV om gården, nära gränsen till Sundby ägor och omkring 150 m. N om Mälarstranden. Den ristade sidan var vänd nedåt, men en gammal man i det närbelägna Årby sade, att det var en runsten och att den tidigare hade stått upprätt. Då stenen vändes, kommo runorna i dagen. Bredvid låg en annan kullfallen sten, ungefär lika stor men utan runristning. Enligt prof. Sune Lindqvist, som kort efter fyndet besökte platsen, torde de båda stenarna ha stått på toppen av högen, ett av stora stenar bildat, jordblandat röse av omkring 10 m. diameter. Där blevo de nu också resta.

Ljus gråsten. Höjd 2,21 m. (över den nuvarande markytan 1,70 m.), bredd 0,60—0,66 m. Den ristade framsidan övergår utan bestämd gräns i h. kantsidan, under det att v. kanten däremot har skarp egg. Ristningens höjd är 1,40 m., bredd o. 0,60 m. På v. sidan är ett stycke av stenen avslaget, varigenom flera runor blivit skadade. En del av detta stycke har återfunnits och förvaras i Södermanlands Fornminnesförenings Museum i Strängnäs. Ristningen är mycket grund.

Inskrift:

þurulfʀ × auk × untrlauh : þau : raistu × stina × þasi auk × bru × kiarþu -t kuþui × faþur : sin ‖ buanta × asu ×

[1] En annan uppfattning av inskriften har Brate givit uttryck åt, i *Nordisk familjebok*, 2 uppl., art. Gökstenen: »Inskriften kan blott delvis tolkas, enär ristaren genom ett gåtfullt skrivsätt velat visa sin skicklighet och pröfva läsarens skarpsinne.»

Þorulfʀ ok Undrlaug þau ræistu stæina þasi ok bro gærðu at Guðvi, faður sinn, boanda Asu.

»Torulv och Underlög de reste dessa stenar och gjorde bro efter Gudver, sin fader, Åsas make.»

Till läsningen: Alla runorna i andra namnet 11—18 **untrlauh** äro säkra. Som hst har ristaren i 20 **a** och 66 **a** använt en naturlig fåra i stenen, som icke har bearbetats. Icke stungna äro 30, 62 **i**, 43, 51 **k**. Alla runorna 43—55 äro säkra, ehuru deras nedre delar blivit avslagna. — Lindqvist: 34 **i**. — Brate: 34 **a**.

Þorulfʀ hör, märkligt nog, icke till de vanliga personnamnen i vikingatidens Sverige. Det är säkert belagt, utom här, endast i en inskrift: L 469 Angarn (Uppl.); den sammandragna formen *Þolfʀ* finnes Sö 109, Ög 230, sannolikt även L 749 Ryda, Nysätra sn (Uppl.). Från medeltida urkunder känner Lundgren-Brate blott två belägg på *Thorulf*, däremot flera av *Tholf*. Om *Guðveʀ* se ovan Sö 166, 170, 217. *Asa* är visserligen ej tidigare anträffat i Södermanland, men det är väl känt från Östergötland (Ög 5, 9, 29, 49, 154, 177, 239), Västergötland (L 1342, 1349), Småland (L 1288) och Uppland (L 102, 468, 642). Enastående är däremot kvinnonamnet *Undrlaug:* det har ingen motsvarighet varken på östnordiskt eller västnordiskt område. Det är emellertid belagt i ännu en Strängnäsinskrift, Sö 280, och det är ytterst frestande, att förmoda, att de båda inskrifterna avse samma person. Gravhällen i domkyrkan har *Undrlaug* på sin ålderdom tillsammans med sin son låtit lägga över sin man och sina söner. Mitt emot på Tosterön har hon tillsammans med sin broder Torulv låtit resa ett monument över sin fader. Det kan ligga en mansålder, eller något mera, mellan de båda inskrifterna. Den vid Tynäs tillhör den äldre grupp av sörmländska inskrifter, som använda **u**-runan som tecken för *o*-ljud: **þurulfʀ**, **bru**, **buanta**. Gravhällen härrör från en avgjort yngre tid, med sin säkra anknytning till ett kyrkobygge i Strängnäs.

329. Åkers kyrka, Åkers hd.

Pl. 192, 196.

Litteratur: D 8vo 26.
Äldre avbildningar: Dybeck a. a.; Brate 1896 (ATA).

Detta fragment av en runsten upptäcktes år 1854 i golvet till Åkers kyrkas vapenhus. År 1896 låg det i prästgårdens trädgård, ehuru »mycket minskat till sin storlek» (Brate). Vid Brates senare besök 1919 kunde det ej återfinnas, och senare efterforskningar ha likaledes varit resultatlösa.

En tunn flisa av röd sandsten. Brate uppmätte fragmentet (1896) till 0,75 × 0,54 m.

Inskrift (med det inom [ ] supplerat efter Dybeck):

[ai]muntr : let . . . . ḳuþ s[alu · ha . . .
5 10 15

Æimundr let . . . . [Hialpi] guð salu ha[ns].

»Emund lät . . . . Hjälpe Gud hans själ!»

Till läsningen: Av 11 **k** fanns endast »en ytterst ringa bit af bst i öfre kanten af stenen». — Dybeck: 9 **i**.

Om namnet *Æimundr* se ovan Sö 279.

I brev till Brate $^{19}/_{9}$ 1898 (ATA) meddelar prosten A. Flentzberg i Mariefred, att »åtskilliga fragment af runstenar» hittats vid den reparation, som Åkers kyrka genomgick sommaren 1898. Närmare uppgifter saknas, och troligen ha stenarna förkommit.